

Institute of National Remembrance

<https://eng.ipn.gov.pl/en/for-the-media/statements/4768,Statement-by-the-Institute-of-National-Remembrance-on-Polish-Ukrainian-cooperati.html>

30.03.2026, 02:01

27.10.2020

Statement by the Institute of National Remembrance on Polish-Ukrainian cooperation in the context of exhumation, burials and commemoration of victims of wars and genocide

1. The Institute of National Remembrance – Commission for the Prosecution of Crimes against the Polish Nation has always advocated international cooperation – also in the field of national remembrance – maintained in the spirit of partnership, mutual respect and respect for the truth. States are obliged to preserve the memory of their innocent citizens murdered during the times of enslavement and their heroes fighting for freedom and independence.

2. In the 20th century, both Poles and Ukrainians fell victim to totalitarian powers and the crime of genocide. Remembering those crimes is a universal challenge for both countries. It is expressed by the desire to provide victims of the crime with a dignified burial and opposition to any form of idealizing military structures and organizations that perpetrated war crimes, crimes against peace and

crimes against humanity. Respect for victims understood in this way can and should unite both countries in the field of good-neighborly cooperation.

3. In the situation where in war conflicts mean soldiers fighting for opposing interests comply with the rules and regulations of war, without the crime of genocidal destruction of the population, there is no obstacle to the common commemoration of the fallen. It is the case of the First World War cemeteries, where soldiers of both fighting sides are buried next to each other.

4. Poland respects Ukrainian efforts to cultivate the memory and care of burial places of those Ukrainian soldiers who took part in the Ukrainian-Polish fights of 1918-1919. We would expect similar degree of respect for the Polish victims of the conflicts of those years - for their cemeteries and their right to a dignified burial. Poland, as a victorious state in this conflict, which in the interwar period possessed the disputed lands within its borders, never considered mass crimes against civilians to be the way to finally settle the question of borders.

5. It is particularly important in the history of Poland and Ukraine to recall this year the century of the common brotherhood in arms in the fight for the freedom of both nations against the Bolshevik Red Army. Respect for jointly shed blood in defense of Europe against Soviet totalitarianism can and should be a reference point for joint commemorations. They can reinforce good neighborly relations of the present day. Similarly, joint efforts should connect the memory of the Ukrainian and Polish victims of the criminal policy of the Soviet Union

in the interwar period - including informing the world about the Great Famine in Ukraine and the so-called anti-Polish operation of the NKVD.

6. Guided by these intentions, in recent years Poland has consented to erecting a number of Ukrainian memorial sites on its territory, such as a plaque of the Military Mission of the Ukrainian People's Army and Symon Petliura, Gen. Marko Bezruchko Square in Warsaw, and quarters of Ukrainian soldiers at the cemetery in Łańcut.

7. Also with regard to the Second World War, both Poland and Ukraine should respect historical facts. The truth about the Ukrainian aspirations for independence from that time and about Polish efforts to rebuild the state destroyed by two totalitarianisms, and the martyrdom of both nations under occupation, does not have to be the subject of a dispute. Neither should these two countries question the right to dignified burials to victims of genocide. The obligation to carry out exhumations and help in transferring the remains of murdered innocent men, women and children from the death pits to the graves as an expression of memory and respect for them, should also unite both nations. However, it is in the interest of both Ukraine and Poland and other nations to absolutely condemn all forms of genocide.

8. The lapse of several dozen years from the crimes committed in the 1940s makes it practically impossible to prosecute most of the perpetrators. This does not mean, however, that the reasoning outlined in the UN Convention on the non-applicability of statutory limitations to war crimes and crimes against humanity loses its universal meaning that the effective punishment of war crimes and crimes against

humanity is an important element in the prevention of such crimes, the protection of human rights and fundamental freedoms, the encouragement of confidence, the furtherance of co-operation among peoples and the promotion of international peace and security". If the perpetrators of war crimes and crimes against humanity are no longer alive, states and nations - precisely to prevent such crimes in the future and to protect fundamental human rights - have got both the obligation to pass on the memory of the victims to future generations and the obligation to condemn the perpetrators of these crimes.

9. During the Second World War, the Ukrainian Insurgent Army undertook unprecedented actions in the twentieth-century history of Ukrainian-Polish relations. Ultimately, wanting to use the fait accompli method to determine the loss by Poland of the lands within the Volyn, Lviv, Stanisławów and Tarnopol provinces after the end of German occupation, it reached for patterns of genocide and commenced an organized murder of the Polish inhabitants of these lands.

10. The states that signed the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide agreed to condemn such criminal methods of resolving disputes over borders and territories. The anti-Polish action of the Ukrainian Insurgent Army was a crime of genocide.

11. Being aware of the complexity of history, the multi-layered nature of tensions and disputes and the effects of the spiral of hatred unleashed during the war, we would like to emphasize

that we are aware that where there is an irregular war, it is particularly easy to find cases of insubordination, incidental abuse or actions that are in extreme disagreement with the instructions of the commands and higher organizational levels. However, it is precisely the fact that the decision to carry out mass crimes against Polish civilians and those Ukrainians who did not want to take part in the genocide was a systemic decision of the UPA leadership, an organized top-down and coordinated action, does not allow us to agree to any form of idealizing of this organization in public space.

12. If we want to respect the murdered, mostly helpless victims, if we are interested in preventing the crimes of genocide in the future and if we aim to protect fundamental human rights, neither in Poland nor in any other country should we agree to commemorating the organizations responsible for organized genocide. For similar reasons, there should be no place for similar tributes to any police formations and units at the service of the German Reich.

13. Partnership relations should be based on reciprocity. Poland does not object in any way whenever the Ukrainian side expresses its will to carry out the exhumation of the remains of members of the Ukrainian national community. We declare full cooperation and consent for such actions by the Ukrainian side on the territory of the Republic of Poland. As a reciprocity, we simply expect the possibility of exhumation of victims of inhuman crimes or fallen soldiers, and consent to their dignified burial.

14. We find it astonishing that once again, in exchange for the fulfillment of the basic obligations of exhumation and burial of innocently murdered civilians and soldiers who died in the battles against the Bolsheviks, we are required to erect memorials that glorify the Ukrainian Insurgent Army and monuments in its honor.

15. "The statement of the Ukrainian Institute of National Remembrance (UINP) on Polish-Ukrainian cooperation in the field of restoring and preserving national memory", published on 16 October 2020, surprisingly omits a number of facts.

16. So far, out of thirteen requests for permission to conduct exploration work submitted in September 2019 by the Polish side (with all formalities completed in eight cases), the Ukrainian side has consented to only two, regarding the burial sites of soldiers of the Polish Army who died in defense of Lviv in September 1939. Ukrainian institutions continue to obstruct the search in other locations, including the places where the OUN [Organization of Ukrainian Nationalists] and the UPA [Ukrainian Insurgent Army] exterminated Poles.

17. The IPN's Office of Search and Identification, acting on the permits obtained in 2019, located mass graves of soldiers of the Polish Army in Lviv-Zboiska and Lviv-Holosek. Unfortunately, the Ukrainian side, for reasons unknown, refused the requests for the exhumation of these remains for the purpose of proper burial, submitted in February 2020.

18. The Ukrainian side did not consent to any other search in Ukraine which the Polish side requested at the beginning of 2020, having met

all procedural requirements. This includes applications for exploration work in Huta Pieniacka, Kukle, Polska Góra (Kostiuchnówka), Stanisłówka, Małe Hołoby and Tynne.

19. Similarly, consent was not given to renovate the graves of KOP [Border Protection Corps] soldiers in Kropiwniki, devastated at the beginning of 2020. The guilty of desecrating this burial site have not been brought to justice.

20. The Ukrainian Institute of National Remembrance has never addressed the issue of the Ukrainian nationalist circles installing an openly anti-Polish plaque containing false claims in the ruins of Huta Pieniacka.

21. As a result of the efforts of the Polish state, on the Monasterz Hill a plaque was installed on the grave of the Ukrainians who died fighting against the NKVD. In compliance with the Polish laws, the inscription is both in the Ukrainian and Polish languages. Poland made efforts to restore the devastated object to condition appropriate for a burial place through placing a truthful and proper inscription that reflects the nature of the events in a manner consistent with the historical knowledge, and free from claims that could be controversial for any side. The plaque meets all the requirements for memorial sites legally established in Poland and Ukraine.

22. In the view of the IPN, nothing prevents completing the inscription with the names of the people buried there; however, it is difficult due to the lack of data that could confirm the reliability of the previously

added list. Hence, not only are the identities of all those buried there not known or confirmed today, but it is not even clear how many people were buried there, or whether the actual location and size of the grave are at least roughly consistent with the present one, established many decades after the events.

23. The Polish side is fully open to allowing the Ukrainian side to carry out archaeological, exhumation and identification works there. Unlike the Ukrainian side, Poland does not pose any obstacles or create difficulties in this respect. Moreover, we declare assistance and participation of Polish experts in the work. We consider the verification of the number of those buried there and their identification to be good practice, also conducive to maintaining the dignity of the place. What is more, with inconsistency in the Ukrainian sources regarding the number and identity of the buried, such exhumation could shed light on their activities before March 1945.

24. Surprisingly, the Ukrainian side has not submitted a single application (compliant with the applicable procedures) to the Polish side for exploration or exhumation work since the ones carried out in Lubaczów in 2016.

25. At the same time, we find it puzzling that the Ukrainian Institute of National Remembrance chose to quote Polish regulations regarding the protection of monuments in connection with the Monasterz Hill issue. Legal protection of the historic church and cemetery complex took place pursuant to the decision of 2 August 1993, which applied to the remains of the Basilian monastery dating back to the 18th to 20th

centuries, among them cellars, fencing with gates, World War I cemetery, and the Ukrainian (religious) cemetery. The list does not include the aforementioned grave, which – as said before – was established only later, thanks to the efforts of Dmitri Bogusz.

26. As for the issue of the destruction of Ukrainian memorial sites in Poland, raised by the Ukrainian Institute of National Remembrance, the IPN must once again point out that the vast majority of them were erected illegally, against the applicable law, without the knowledge or consent of the relevant state bodies of the Republic of Poland or local authorities. The Polish side has proposed a discussion on the form and message of new memorial sites that could be created in place of the earlier, illegal objects, once agreement regarding their appearance and inscriptions has been reached in the interest of historical truth and the aforementioned principles of respect for national memory, without idealizing organizations or bodies responsible for crimes against humanity.

27. Archaeological work carried out in 2018 at the initiative of the Institute of National Remembrance at the municipal cemetery in Hruszowice proved that reliable historical research ought to be the basis for any arrangements regarding the form and content of the commemoration installations.

28. It cannot go unnoticed that all attempts to idealize the formations responsible for the systematic genocide (including the UPA), and those operating directly under the auspices of the German Reich during the Second World War, contribute to watering down the unambiguous

assessment of war crimes and genocide, including the criminal acts of the Soviet and German totalitarianism.

29. Respect for the victims of genocide and condemnation of the perpetrators should be the subject of common concern and the basis of the relations between both countries.

Позиція Інституту національної пам'яті щодо польсько-української співпраці в контексті ексгумації, поховань та вшанування пам'яті жертв воєн та геноциду

1. Інститут національної пам'яті - Комісія з переслідування злочинів проти польської нації, завжди виступав за міжнародну співпрацю - також у галузі національної пам'яті - яка підтримується в дусі партнерства, взаємоповаги та поваги до правди. Держави зобов'язані пам'ятати своїх громадян, невинно вбитих за часів поневолення та героїв, які боролись за свободу та незалежність.

2. У ХХ столітті і поляки, і українці стали жертвами тоталітарних режимів та злочинів геноциду. Пам'ять про них також є універсальним викликом для обох країн. Це виражається прагненням забезпечити жертвам злочину гідне поховання та протидію будь-якій формі прославлення військових структур та

організацій, які скоїли військові злочини, злочини проти миру та злочини проти людства. Така зрозуміла повага до жертв може і повинна об'єднати обидві країни в галузі добросусідської співпраці.

3. Немає жодних перешкод для спільної пам'яті загиблих там, де військові конфлікти протиставляють солдат, які борються за протилежні інтереси, доки бої ведуться з дотриманням правил та норм війни, без злочину геноцидного знищення населення. Так як це відбувається на кладовищах Першої світової війни, де солдати з обох бойових сторін поховані поруч один біля одного.

4. Польща поважає зусилля України щодо збереження пам'яті та місць поховань тих українських воїнів, які брали участь у взаємних українсько-польських та польсько-українських боях у 1918-1919 роках. Ми очікуємо подібної поваги до польських жертв конфліктів тих років - до їх кладовищ та права на гідне поховання. Польща, як держава-переможниця в цьому конфлікті, яка в міжвоєнний період охоплювала спірні райони в її межах, ніколи не вважала допустимим, щоб масові злочини проти цивільного населення стали способом остаточного врегулювання питання їх приналежності.

5. Особливо важливим в історії Польщі та України цього року є нагадування про століття спільного побратимства у боротьбі проти більшовицької Червоної Армії за свободу обох народів. Повага до спільно пролитої крові під час захисту Європи від радянського тоталітаризму може і повинна бути пунктом для

спільного святкування. Вони можуть закріпити сучасні добросусідські відносини. Подібним чином спільними зусиллями слід об'єднати пам'ять про українських та польських жертв кримінальної політики Радянського Союзу в міжвоєнний період - включаючи відкриття правди про Великий голод в Україні та про антипольську операцію НКВС.

6. Керуючись цими намірами, в останні роки польська сторона дала згоду на спорудження низки українських меморіалів на своїй території, в т.ч. дошки Військової місії Армії Української Народної Республіки та Симона Петлюри, скверу ім. ген. Марка Безручка у Варшаві, розміщення українських солдатів на цвинтарі в Ланьцуті.

7. Що стосується Другої світової війни, і польська сторона, і українська повинні поважати факти. Правда про українські прагнення до незалежності того часу та польські зусилля відновити державу, зруйновану двома тоталітаризмами, та мученицьку смерть обох націй під окупацією, не повинні бути предметом суперечки. Подібним чином обидві нації не повинні розділяти виклики, пов'язані з прагненням забезпечити гідні поховання жертв геноциду. Обов'язок проведення ексгумації та допомога у перенесенні останків невинно вбитих чоловіків, жінок та дітей із смертних ям у могили, що будуть знаком пам'яті та поваги до них, також повинен об'єднати обидві нації. Але в інтересах як України, так і Польщі та інших народів є абсолютне засудження усіх форм геноциду.

8. Через різницю у кілька десятків років від злочинів, скоєних у 40-

х роках ХХ століття практично неможливо притягнути до кримінальної відповідальності більшість винуватців злочину. Це не означає, що втрачає сенс аргументація з Конвенції ООН про незастосування строку позовної давності до військових злочинів та злочинів проти людства, яка також говорить про те, що «ефективне покарання за військові злочини та злочини проти людства є важливим фактором запобігання таким злочинам, захисту прав людини та основних свобод, зміцнення довіри, розвитку співпраці між державами та сприяння міжнародному миру та безпеці». Там, де виконавці військових злочинів та злочинів проти людства вже неживі, держави та нації - саме для запобігання таким злочинам у майбутньому та захисту основних прав людини - мають обов'язок передати пам'ять про жертв майбутнім поколінням, як і обов'язок засудити винних у цих злочинах.

9. Під час Другої світової війни Українська Повстанська Армія прийняла безпрецедентні рішення в історії ХХ століття українсько-польських та польсько-українських відносин. Бажаючи методом доконаного факту вирішити питання про втрату Польщею після закінчення німецької окупації земель у межах Волинського, Львівського, Станіславського та Тернопільського воєводств, потягнувся за зразками геноциду та розпочав організовану операцію вбивства польських жителів цих земель.

10. Держави, які підписали Конвенцію про запобігання та

покарання за злочин геноциду, погодилися засудити такий вид злочинних методів вирішення суперечок щодо кордонів та територій. Антипольські дії УПА були геноцидом.

11. Розуміючи складність історії, багатогранні обставини напруженості та суперечок та наслідки спіралі ненависті, розв'язаної під час війни, ми хотіли би підкреслити, що усвідомлюємо, що там, де йде нерегулярна війна, особливо легко виявити випадки порушення субординації, випадкових зловживань або дій, які вкрай конфліктують з інструкціями команд та вищих організаційних рівнів. Однак саме той факт, що рішення про здійснення масових злочинів проти польського цивільного населення та тих українців, які не бажали брати участь у геноциді, було системним рішенням керівництва УПА, організованим зверху та скоординованими діями, не дозволяє нам погодитися на будь-яку форму прославлення цієї організації у публічному просторі.

12. Якщо ми хочемо зберегти повагу до невинно вбитих, в основному безпорадних жертв, якщо ми зацікавлені у запобіганні злочинам геноциду в майбутньому та через турботу про захист основних прав людини, ні в Польщі, ні в будь-якій іншій країні, ми не повинні погоджуватися на відзначення організацій, відповідальних за системний геноцид. З подібних причин не повинно бути місця для подібних вшанувань будь-яким поліцейським формуванням та підрозділам, що знаходились на службі в Німецькому Рейху.

13. Партнерські відносини повинні базуватися на взаємності. Польща не створює труднощів, коли українська сторона виявить своє бажання провести ексгумацію останків членів української національної спільноти. Ми заявляємо про повну співпрацю та надання згоди на такі дії української сторони на території Республіки Польща. В рамках взаємності, ми просто очікуємо ексгумації жертв нелюдських злочинів або загиблих солдатів та згоди на їх гідне поховання.

14. Має дивувати ситуація, в якій черговий раз для виконання основних зобов'язань щодо ексгумації та поховання невинно вбитих мирних жителів та солдатів, які загинули в боях з більшовиками, хочуть будувати об'єкти, що прославляють Українську Повстанську Армію, та встановлювати пам'ятники на її честь.

15. «Заява Українського Інституту національної пам'яті (УІНП) про польсько-українську співпрацю у галузі відновлення та збереження національної пам'яті», опублікована 16.10.2020 року, дивним чином опускає низку фактів.

16. На сьогоднішній день тринадцяти сформульованих польською стороною у вересні 2019 року заяв про дозвіл на проведення пошукових робіт після виконання формальностей у 8 випадках, лише в двох з них українська сторона видала згоду (щодо двох місць поховань солдатів Польської армії, які загинули під час оборони Львова у вересні 1939 р.). Блокада українськими пошуковими установами в інших

місцях все ще триває, включаючи місця, де ОУН та УПА винищували поляків.

17. У 2019 році Бюро пошуків та ідентифікації Інституту національної пам'яті на основі отриманих дозволів знайшло у братських могилах Львова-Збоїща та Львів-Голоско солдатів Польського Війська. На жаль, українська сторона з невідомих причин не дала згоди на подані прохання в лютому 2020 року про їх ексгумацію з метою гідного поховання.

18. Українська сторона не дала згоди на будь-які інші пошуки в Україні, подані в клопотаннях польською стороною на початку 2020 року та виконавши всі офіційні процедури. Це стосується заявок на отримання дозволів на пошукові роботи в Гуті Пеняцькій, Куклах, Польській Гурі (Костюхновка), Станіславці, Малій Голобі, Тинному.

19. Також не було отримано згоди на порятунок могил солдатів КОК у Кропівниках, спустошених на початку 2020 року. Саме тут було осквернено місце поховання. Зловмисники не були притягнуті до відповідальності.

20. Український інститут національної пам'яті не розглядав справи про дії українських націоналістичних кіл, що полягали у розміщенні відверто антипольської дошки з фальшивим змістом безпосередньо на руїнах Гути Пеняцької.

21. Що стосується могили українців, які загинули в боротьбі з НКВС, розташованої на пагорбі Монастер, завдяки зусиллям

польської держави, на ній встановлено нову двомовну дошку. Відповідно до польського законодавства, напис розміщений як українською, так і польською мовами. Польща доклала зусиль, щоб відновити зруйнований об'єкт поховання, розмістивши матеріал, гідний напис, що відображає характер подій у спосіб, відповідно до наукових знань - без жодних суперечливих заяв для обох сторін. Ця дошка відповідає всім вимогам до пам'ятних знаків, законно розміщених у Польщі та Україні.

22. На думку Інституту національної пам'яті, немає перешкод доповнити в майбутньому цей напис іменами людей, які там поховані. Сьогодні це ускладнює лише відсутність даних, які могли б підтвердити надійність попередньо розміщеного там списку. Отже, на сьогоднішній день не тільки не відомі та не підтверджені особи всіх тих, хто там похований, але навіть невідомо, скільки людей там насправді поховано, чи фактичне місце розташування та розмір могили принаймні приблизно відповідають сучасним, сформованим через багато десятиліть після подій.

23. Польська сторона повністю відкрита для надання можливості українській стороні проведення там археологічних, ексгумаційних та ідентифікаційних робіт. На відміну від української сторони, Польща не створює жодних перешкод і не створює труднощів у цьому плані. Більше того, ми заявляємо про допомогу та участь у роботі польських експертів. Ми вважаємо перевірку кількості тих,

хто там похований, і роботу з визначення їхньої особи доброю практикою, яка також сприяє збереженню поваги до місця. При нагоді - зважаючи на розбіжності в українських документах щодо кількості та особистих даних похованих - перевірити їх діяльність можна було б до березня 1945 року.

24. Дивно, що українська сторона, починаючи з ексгумаційних робіт у Любачі у 2016 році, не подала жодної заяви (відповідно до чинних процедур) до польської сторони для проведення пошукових та ексгумаційних робіт.

25. Ми також хотіли б зазначити, що дивує те, що УІНП використовував польські норми щодо охорони пам'яток у випадку з Монастирем. Історичний церковний та кладовищний комплекс був під правовою охороною відповідно до рішення від 2 серпня 1993 р. Щодо залишків монастиря Василіян 18-20 століть, зокрема: погребі, огорожа воротами, кладовище Першої світової війни та українське (релігійне) кладовище. Там немає жодної згаданої могили, яка, як уже згадувалося вище, була сформована лише пізніше зусиллями Дмитра Богуша.

26. В контексті згаданих УІНП знищення об'єктів українських пам'яток у Польщі, Інститут національної пам'яті ще раз повідомляє, що переважна більшість із них були споруджені незаконно, всупереч чинному законодавству, без відома та згоди відповідних державних органів Республіки Польща та органів місцевого самоврядування. Польська сторона запропонувала дискусію щодо форми та змісту нових меморіальних пам'яток, які

можна було б створити на місці раніше незаконних об'єктів після взаємної домовленості про їхній вигляд та написи - заради вірності фактам та вищеописаним принципам поваги національної пам'яті - без прославлення організацій та структур, відповідальних за злочини проти людяності.

27. Археологічні роботи, проведені у 2018 році за ініціативою Інституту національної пам'яті на муніципальному кладовищі в Грушовицях, довели, що основою для будь-яких домовленостей щодо форми та змісту вшанування повинні бути надійні наукові дослідження.

28. Важко не помітити, що всі спроби прославити формування, відповідальні за системні заходи геноциду (включаючи УПА), та ті, що діяли безпосередньо під егідою Німецького Рейху в роки Другої світової війни, сприяють розмиванню однозначної оцінки військових злочинів та злочинів геноциду - також тих, що були злочинними справами Радянського Союзу та німецького тоталітаризму.

29. У міжнародних відносинах повага до жертв геноциду та засудження винних осіб повинні бути предметом спільного занепокоєння та основою взаємовідносин.

- [Print this page](#)
- [Generate PDF of this page](#)
- [Notify about this page](#)

• Share this article

[Share on Facebook](#)

[Share on Twitter](#)